

STORTINGET

Innst. 40 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:216 S (2017–2018)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Kjersti Toppe og Nicholas Wilkinson om at maksimalt antall prikker før inndragning av bevilling skal være åtte, ikke tolv

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i alkoholforskriftens bestemmelse om inndragning av bevilling ved overtredelse av alkohollovens regler legge til grunn at maksimalt antall prikker før inndragning av bevilling skal være åtte, ikke tolv.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Tore Hagebakken, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag og Tellef Inge Mørland, fra Høyre, Torill Eidsheim, Astrid Nøklebye Heiberg, Erlend Larsen og Sveinung Stensland, fra Fremskrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstreparti, Sheida Sangtarash, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, lederen Olaug V. Bollestad, viser, som forslagsstillerne, til behandlingen av Innst. 252 L (2014–2015),

jf. Prop. 58 L (2014–2015), der Stortinget etter forslag fra regjeringen vedtok normerte regler for inndragning av bevilling ved overtredelse av alkohollovens regler, og at endringene kom som en oppfølging av Meld. St. 30 (2011–2012) Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk - alkohol - narkotika - doping. I behandlingen av denne stortingsmeldingen om en helhetlig rusmiddelpolitikk, sluttet en enstemmig helse- og omsorgskomite seg til utarbeidelsen av nasjonale, normerte krav til kommunenes reaksjoner ved brudd på alkoholloven, jf. Innst. 207 S (2012–2013).

Komiteen stiller seg fullt og helt bak formålet med reglene i alkoholloven om å redusere skadevirkningene av alkoholbruk og påpeker at innføringen av normerte regler skulle bidra til å øke etterlevelsen av dagens regelverk knyttet til salg og skjenking av alkoholholdig drikke. Komiteen er også enig i at reaksjonsnivået må være høyt nok til at risikoen for inndragning framstår som reell.

Komiteen viser til forslagsstillerens beskrivelse av hvordan ulike overtredelser gir ulikt antall prikker, og at eksempelvis salg og skjenking til mindreårige, brudd på bistandsplikten, brudd på kravet om ansvarlig drift og hindring av kontroll gir åtte prikker. Forslagsstillerne mener det vedtatte reaksjonsnivået, med inndragning av skjenkebevilling ved tolv prikker, er for spakt til å gi ønsket effekt, og at byer som Trondheim og Bergen tidligere har høstet positive erfaringer med et strengere regelverk, slik disse to kommunene uttaler i sine høringsinnspill. Komiteen har for øvrig merket seg at dette er de to kommunene som har sendt inn høringsuttalelse i forbindelse med representantforslaget.

Komiteen viser til at aktuelle parter i næringslivet, Fellesforbundet og NHO Reiseliv, ikke ønsker en endring i prikkssystemet nå, og at de viser til at følgeeva-

lueringen knyttet til de normerte reglene for inndragning av bevilling, altså prikkbelastningssystemet, ikke vil foreligge før i 2020. Komiteen har merket seg at Fellesforbundet er bekymret for stadige endringer i rammebetingelsene og at dette ikke bidrar til mer seriøsitet, og viser til at næringen er viktig, med nesten 100 000 som er sysselsatt i hotell og servering. Fellesforbundet mener en reduksjon fra tolv til åtte prikker ikke er egnet til å nå mål om mer seriøsitet eller bidra til mindre forbruk og mindre skjenking, samtidig som NHO Reiseliv mener det på dette tidspunkt er umulig å si om ordningen med prikkbelastningen fungerer slik den var tenkt.

Komiteen har videre merket seg at treparts bransjeprogrammet for uteliv, som NHO Reiseliv, Fellesforbundet, Parat, Virke, KS og Arbeidstilsynet står bak, mener det er behov for et helhetlig regelverk som gjelder drift av serveringsvirksomhet, som helst bør være en felles lov som regulerer serveringsbransjen, blant annet for å sikre bedre samordning mellom tilsynsorganene som har oppfølgingsoppgaver overfor bransjen, og koordinering bl.a. gjennom felles tilsynsdatabase. De trekker fram at det arbeides separat med nye tiltak knyttet til enkelte av de lover og reguleringer som gjelder for bransjen, og nevner prikktildelingssystemet i forbindelse med brudd på alkoholloven som ett eksempel.

Komiteen har merket seg at IOGT og Juvente anses representantforslaget som en svært viktig og riktig endring rundt sanksjoner ved brudd på alkoholloven, og at alkoholloven brytes ofte, og at bruddene sjelden avdekkes, og ønsker at loven håndheves strengere. De er særlig bekymret for salg til og skjenking av mindreårige. Komiteen konstaterer at Actis–Rusfeltets samarbeidsorgan mener prikkssystemet bør evalueres og strammes inn.

Komiteen konstaterer at statsråden i sitt hørings-svar skriver at hun ikke vil utelukke at det kan bli behov for justeringer i det normerte systemet, på den måten forslagsstillerne skisserer, eller på annen måte. Komiteen merker seg videre at hun advarer mot å gjøre endringer allerede nå. Statsråden skriver at Helse- og omsorgsdepartementet i 2016 ga Folkehelseinstituttet i oppdrag å evaluere de normerte reglene for inndragning av bevilling (prikkssystemet). Komiteen har merket seg at denne evalueringen bl.a. vil omfatte innhenting av tall fra kommunenes forvaltning av alkoholloven, og at en skal se spesielt på kommuner som har og har hatt prosjekter for samarbeid mellom næring, kommune og politi. Statsråden viser til at denne evalueringen skal pågå fram til 2021. Komiteen mener kunnskapen om hvordan ordningen med normerte regler fungerer, bl.a. hvor mange prikker som er utdelt og for hvilke lovbrudd, er så viktig at evalueringen må framskyndes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, mener, med henvisning til oppdraget Folkehelseinstituttet er gitt om å gjennomføre en følgeevaluering av de normerte reglene for inndragning av skjenkebevilling, at det nå ikke bør gjøres endringer i prikkssystemet. Flertallet vil ha et mest mulig velfungerende system for inndragning, samtidig som bevillingshaverne selv må legge stor vekt på å følge regelverket. Flertallet er åpne for å gjøre endringer om det viser seg riktig, men endringene bør være basert på den systematiserte kunnskapen Folkehelseinstituttet skal framskaffe. Eventuelle endringer i det normerte systemet handler ikke bare om antall prikker som skal utløse inndragning av bevilling, men hvordan prikkssystemet ellers er innrettet.

Flertallet har også merket seg arbeidet som gjøres i Treparts bransjeprogrammet for uteliv. Her samarbeider partene i arbeidslivet og myndighetene om en felles innsats for å fremme gode arbeidsforhold og seriøs virksomhet i denne bransjen, som omfatter ulike former for serveringsvirksomhet. Deltakerne i programmet peker på at det er en rekke utfordringer i bransjen, og har samlet seg om et felles innspill om utfordringer og hva som kan være mulige løsninger, som er sendt regjeringen. Flertallet har videre merket seg at Folkehelseinstituttet har etablert et prosjekt, «Alkoholloven i en utelivskontekst», som skal være ferdig i 2020. Både dette prosjektet og innspillene fra treparts bransjeprogrammet for uteliv vil være viktige bidrag for å sikre en mest mulig seriøs bransje med færrest mulig brudd på lovverket.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen – i påvente av Folkehelseinstituttets evaluering av de normerte reglene for inndragning av skjenkebevilling – om ikke å gjøre endringer i prikkssystemet, men sørge for at evalueringen, om mulig, framskyndes.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at ved behandlingen av Prop. 58 L (2014–2015) om endringer i alkoholloven (normerte regler for inndragning av bevilling) støttet Senterpartiet prinsippet om innføring av nasjonale krav til kommunens reaksjoner ved brudd på alkoholloven. Dette medlem viser også til at reaksjonsnivået ved alvorlige brudd på alkoholloven, som skjenking til mindreårige og skjenking til overstadig beruset person, i proposisjonen ble justert ned av regjeringen i forhold til høringsforslaget. Dette medlem vil understreke at Senterpartiet foreslo å opprettholde det opprinnelige forslaget fra høringsutkastet om at de mest alvorlige bruddene på alkohollovgivningen må føre til inndragning av skjenkebevilling, slik praksisen den gang var i de store byene som Oslo og

Bergen. Med dagens regler vil skjenking til mindreårige, som er definert som en av de groveste overtredelser av alkoholloven, ikke lenger være en selvstendig grunn til inndragning av skjenkebevilling. Dette medlem vurderer lovendringen foreslått i Prop. 58 L (2014–2015) som en svekkelse av reaksjonsnivået og dermed en svekkelse av alkohollovgivningen, og stemte også imot flertallsinnstillingen ved Stortingets behandling.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti registrerer flertallets forslag om å vente med å gjøre en endring. Disse medlemmer vil imidlertid opprettholde det opprinnelige forslaget. Disse medlemmer gjentar henvisningen til behandlingen av Innst. 252 L (2014–2015), jf. Prop. 58 L (2014–2015), der Stortinget etter forslag fra regjeringen vedtok normerte regler for inndragning av bevilling ved overtredelse av alkoholloven, som følge av Meld. St. 30 (2011–2012) Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk – alkohol – narkotika – doping.

Disse medlemmer påpeker prikktildelingssystemets utforming for å dekke nær sagt alle brudd på kommunale salgs- eller skjenkebevillinger og mener alvorlighetsgraden reflekteres for dårlig ved at en ved eksempelvis skjenking av mindreårige får åtte prikker og kan beholde bevillingen. Et slikt lovbrudd burde være alvorlig nok til at en mister skjenkebevillingen. Slik er det dessverre ikke under dagens lovverk, hvor en kan få tolv prikker før det medfører tap av bevilling.

Disse medlemmer viser til høringsvar fra Bergen og Trondheim kommune, som begge støtter forslaget om at maksimalt antall prikker før inndragning av skjenkebevilling skal være åtte, ikke tolv. Disse medlemmer deler Bergen kommunes vurdering om at kommunens kontroll med skjenkepolitikken først og fremst skal legge til rette for innbyggernes trygghet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i alkoholforskriftens bestemmelse om inndragning av bevilling ved overtredelse av alkohollovens regler legge til grunn at maksimalt antall prikker før inndragning av bevilling skal være åtte, ikke tolv.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i alkoholforskriftens bestemmelse om inndragning av bevilling ved overtredelse av alkohollovens regler legge til grunn at maksimalt antall prikker før inndragning av bevilling skal være åtte, ikke tolv.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen – i påvente av Folkehelseinstituttets evaluering av de normerte reglene for inndragning av skjenkebevilling – om ikke å gjøre endringer i prikkssystemet, men sørge for at evalueringen, om mulig, framskyndes.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 8. november 2018

Olaug V. Bollestad

leder

Tore Hagebakken

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet v/statsråd Åse Michaelsen til helse- og omsorgskomiteen, datert 2. mai 2018****Dokument 8:216 S (2017-2018) - Representantforslag om at maksimalt antall prikker før inndragning av bevilling skal være åtte, ikke tolv**

Det vises til brev datert 19. april 2018 fra Helse- og omsorgskomiteen, der komiteen ber om min uttalelse til forslag i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:216 S (2017-2018) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Kjersti Toppe og Nicholas Wilkinson om at maksimalt antall prikker før inndragning av bevilling skal være åtte og ikke tolv.

Prikktildelingssystemet ble innført etter at en enstemmig helse- og omsorgskomite sluttet seg til utarbeidelse av nasjonale, normerte krav til kommunenes reaksjoner ved brudd på alkoholloven, jf. Innst. 207 S (2012-2013).

Ved behandlingen av Prop. 58 L (2014-2015) kom det fram ulike synspunkter på regelverket herunder antall prikker som medfører inndragning av skjenkebevilling.

Forslagsstillerene mener at enkeltlovbrudd, som skjenking til mindreårig, er så alvorlig at det bør føre til umiddelbar inndragning av skjenkebevilling. Jeg er enig med forslagsstillerene i at det er alvorlig når det skjenkes alkohol til mindreårige. Alvorlighetsgraden i dette gjenspeiles allerede i forskriften, da brudd på denne bestemmelsen skal føre til ileggelse av åtte prikker.

Forslagsstillerene viser til at enkelte store byer har hatt positive erfaringer med et strengere regelverk. En konsekvens av å innføre et system for inndragning av bevilling som skal gjelde likt i hele landet, er at kommuner som praktiserte en strengere fortolkning enn det nye systemet ville oppleve at det normerte systemet er mindre strengt, mens kommuner som i liten grad har benyttet seg av inndragningsmulighetene ville få et strengere system. Innføringen av et normert system var ment å sikre likebehandling og forutberegnelighet for bevillingshavere og sikre at kommunene ville ta i bruk de virkemidlene som faktisk ligger i regelverket. Det viktige er etter min mening at bevillingshavere utøver virksomhet i henhold til regelverket, ikke at det foretas flest mulig inndragninger. Ileggelse av prikker uten at bevillingen inndras vil kunne føre til at bevillingshavere retter opp eventuelle avvik og foretar en innskjerping av rutinene. Ved en skjerpning av systemet slik forslagsstillerene foreslår, vil muligheten for bevillingshavere til å få en sjanse til å forbedre seg før reaksjon i form av inndragning ilegges, i mange tilfeller bortfalle. Det kan etter mitt skjønn være lite formålstjenelig.

På den annen side vil jeg ikke utelukke at det kan bli behov for justeringer i det normerte systemet, på den måte forslagsstillerne skisserer eller på annen måte. Jeg vil imidlertid advare mot å gjøre endringer allerede nå. Helse- og omsorgsdepartementet ga i 2016 Folkehelseinstituttet i oppdrag å evaluere de normerte reglene for inndragning av bevilling (prikkssystemet). Evalueringen vil blant annet omfatte innhenting av tall fra kommunenes forvaltning av alkoholloven og skal se spesielt på kommuner som har og har hatt prosjekter for samarbeid mellom næring, kommune og politi. Evalueringen skal pågå fram til 2021. Etter mitt syn bør en vurdering av om systemet bør endres, bygge på systematisert kunnskap om erfaringene med ordningen slik den er i dag. Foreløpig har vi ikke tilstrekkelig kunnskap om hvordan de normerte reglene fungerer. Jeg vil derfor frarå endringer i systemet før evalueringen er ferdigstilt.